

Gods overvloed

Ledevaartkerk, zondag 11 maart 2018
Zondag Laetare, dienst van Schrift en Tafel
Ds. Sara Dondorp

Inleiding

We zijn deze zondag halverwege de veertigdagentijd. Dat is in de liturgische kalender een soort 'half feest'. Deze zondag heeft de naam Laetare, dat betekent: verheug u! Het is nog geen Pasen, maar toch al wel een beetje feest. We lezen vanmorgen over een doortocht door het water. Niet de doortocht door de Rode Zee, dat verhaal hoort bij Pasen. Vanmorgen lezen we over een andere doortocht, door de Jordaan. Het verhaal speelt zich af aan het eind van de woestijntijd. Het Beloofde Land is bijna bereikt. Maar dat betekent niet het einde van de reis. Eerder is het een begin van een nieuwe reis. De reis van het leven met God in het beloofde land. En dat begint met een opdracht: hoe vertel je het je kinderen! Hoe leer je je kinderen met God te leven. Na de les is er de maaltijd. Er is genoeg. Sterker nog: er is overvloed. Dat is de verbinding met de andere lezingen. In de Efezebrief gaat het over Gods Genade: overvloed aan genade. En in het evangelie is er meer dan voldoende brood en vis.

Eerste lezing OT: Jozua 4:19-24 en 5:11-12

Epistellezing: Efeze 2:4-10

Tweede lezing NT: Johannes 6:1-15

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

We bevinden ons aan de overkant vandaag. In het verhaal dan... Om te beginnen aan de overkant van de Jordaan. Of misschien wel: dwars door het water heen bevrijd uit de woestijn. De doortocht door de Jordaan lijkt wel een echo, van die eerdere wonderbaarlijke doortocht door de rietzee. Een nieuw bevrijdingsverhaal. Dat verhaal moet onthouden en doorverteld worden. Doorgegeven aan volgende generaties. Bevrijding, dat moet je delen over de grenzen van de toekomst heen! Het Beloofde Land mag dan bereikt zijn, het reisverhaal is niet klaar. De reis van het volk Israël met God gaat verder, de tijden door. Dat verhaal moet worden doorverteld, van vader op zoon en van moeder op dochter. Generaties lang. Aan de overkant van de Jordaan begint een nieuwe fase. Hier aan de overkant lijkt alles beter te zijn. Op mij komt het over als dat verhaal over het groene gras. Verderop is het groene gras altijd sappiger. Aan de overkant is het beter. Overvloediger. Aan de overkant is geen honger meer. Geen manna, geen brood uit de hemel. Als vanzelf krijg ik er een idyllisch beeld bij. Mensen die samen met elkaar in het nieuw gevonden beloofde land, eten van de allereerste oogst die het land opbrengt. En er is genoeg! Het is een overvloed aan genade. Als dat niet goede bagage is om de reis verder te maken!

Even later zijn we in een ander verhaal weer aan de overkant. De overkant van het meer van Tiberias deze keer. Het beeld is misschien nog meer idyllisch dan zojuist. Waarschijnlijk komt dat door het lied dat we zojuist zongen. O vrede van Tiberias, o heuvels in het rond, waar Jezus in het zachte gras de mensen liefhad en genas en in hun midden stond. (Lied 836:3) Het gras is groen, of misschien roze, want het klinkt als een roze bril. Ooit wees iemand die in Tiberias geweest was, mij erop dat er daar aan de oever

van het meer helemaal geen gras groeit. Het is daar dor en kaal. Niks overvloedigs aan. Waarom staat het er dan zo? De tekstdichter heeft dat zachte gras niet verzonnen. Er staat inderdaad in de evangelietekst dat er veel gras was waar de mensen met elkaar konden gaan zitten. Dit verhaal vertelt dus niet over een tastbare werkelijkheid, gebeurd op een aanwijsbaar moment in de geschiedenis aan de overs van het meer van Tiberias. Dit verhaal vertelt iets anders. Over een andere werkelijkheid. Een werkelijkheid die misschien wel dieper en waarachtiger is.

Laten we nog eens opnieuw beginnen. Daarna ging Jezus naar de overkant. Dat is: na de genezing van een zieke op sabbat en na de discussie die dat oproept. Het is God de Vader die geneest, zegt Jezus, en dat is niet aan tijd gebonden. Het zijn Gods tekenen van genezing die Jezus brengt, tekenen die mensen bewegen hem te volgen. Zoals God manna schonk aan de hongerigen van het volk onderweg in de woestijn, zo schenkt God hier genezing. Aan de overkant gaat Jezus met zijn leerlingen de berg op, zoals ooit Mozes een berg op ging. En dan staat er: het was kort voor het Joodse Pesachfeest. Het Pesachfeest is nabij, staat er letterlijk. Dichtbij, maar nog niet. We zijn er nog niet helemaal, op de bestemming van Pasen. Het is dus een 'onderweg'-verhaal. Een reisverhaal. Een steun in de rug voor de reis door het leven. Als je het verhaal zo leest, gaat het dus ook over ons. Zeg maar aan de overkant van de Mark, onderweg in ons leven. Wij allemaal, zoals we zijn, met onze teleurstellingen en verlangens. We zijn nog niet aangekomen bij Pasen, het feest van nieuw leven, maar we doen ons best met elkaar. Samen onderweg...

Ja, en dat valt logistiek nog niet mee. We zijn nu bezig met de voorbereidingen voor de Goede Week. Acht vieringen of bijeenkomsten in acht dagen tijd. Daar komt heel veel bij kijken en we zijn maar met weinig. Gaat dat allemaal wel lukken? Dat is een heel reële vraag. Of ik denk aan de gemeenteraadsverkiezingen. We zouden van alles willen. Voorzieningen voor ouderen, of juist voor kinderen. Milieu én economie. Een rondweg, of juist niet. Heel veel belangen. Heel veel verschillende invalshoeken. Logistiek is dat heel ingewikkeld. Kan het allemaal wel uit? Ook dat zijn heel reële vragen. Vragen die gesteld mogen worden. Alleen geeft de Bijbel daar meestal onverwachte antwoorden op. Misschien zou je zelfs kunnen zeggen: irreële antwoorden. De bijbel heeft een ander soort van invalshoek.

In het verhaal is Filippus de realist. De man van de logistiek. Waar kopen we brood voor zoveel mensen? Het is de vraag van de bureaucratie, de vraag van de macht. Er is niet genoeg, dus beginnen we maar niet aan delen. Maar Gods genadige overvloed gaat niet over logistiek of macht. Gods genade is van een volstrekt andere orde. Het begint met een kleine jongen. Een kind misschien. Representant van de volgende generatie, van de toekomst. Hij heeft vijf broden. Volgens Bijbelse telling is dat meer dan genoeg. Die vijf broden staan voor de vijf boeken van de Tora. De wet van Mozes, die brood is voor de ziel. Brood uit de hemel. Voldoende voedsel voor iedereen. Volgens Bijbelse telling moet dat wel voldoende zijn voor vijfduizend. En dan is er ook nog iets extra's. Twee vissen. Het kan niet op. Het zijn allemaal beelden voor overvloed. Inclusief het groene gras. Als iedereen zit, neemt Jezus de broden en spreekt het dankgebed uit. Hier klinkt in het Grieks het woord eucharistie! Dat is namelijk waar eucharistie over gaat: dankzegging. Wat hier gebeurt, kunnen we dus opvatten als een soort avondmaal. Maaltijdviering als dankbaarheid voor een nieuw toekomstperspectief. Dankbaarheid voor een overvloed

die zich niet laat vangen door logica of logistiek. Dat is volgens mij wat genade uiteindelijk betekent. Het heeft te maken met een overvloed voor onderweg. Wat er tenslotte overblijft is genoeg voor het hele volk, voor alle twaalf stammen: twaalf manden vol! Mensen ervaren het als een profetisch teken. Als goddelijk teken. Een werkelijkheid die waarachtiger is dan de tastbare. Het liefst zouden ze Jezus tot koning uitroepen. Zeg maar: Jezus de zeggenschap geven over bureaucratie. Jezus als lijsttrekker van de genadepartij. Zoiets. Dat zou een beweging de verkeerde kant op zijn. Van de openheid en beweeglijkheid van Jezus' dankbaarheid, naar de rekenkundige vastomlijnde werkelijkheid van logistiek. Dit verhaal wil juist een andere beweging maken. Ruimte voor beweeglijkheid te midden van de harde werkelijkheid. Ruimte voor dankbaarheid en vertrouwen tegenover logistiek. Jezus wil dus juist niet een verbinding maken met praktische belangen en tegenstellingen. Hij staat voor openheid in alle richtingen. Boven alle partijen.

En wij dan, met onze eigen logistiek? Het is een mooi verhaal, maar onze realiteit wordt er niet anders van. Dat is ontegenzeggelijk zo. Maar toch... Ruimte voor dankbaarheid, voor vertrouwen, zou dat niet iets teweeg kunnen brengen. Natuurlijk moeten er altijd veel praktische dingen geregeld worden, dat moeten we zeker blijven doen met elkaar, maar zonder vertrouwen lukt het niet. Vertrouwen in de toekomst, vertrouwen in elkaar, vertrouwen in God de Vader, die brood uit de hemel geeft. Vertrouwen dat het voldoende is. Zeven is voldoende, dicht Willem Barnard. Zeven is voldoende, brood en vis, Jezus is voldoende voor ons allen, als de kring gesloten is. (Lied 383: 3)

Amen